



T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :30824082-610-7156970
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

16 Ağustos 2023

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.


Mehmet ÖZHASEKİ
Bakan

EK:

- Liste (5 Adet, 5 Sayfa)
- Cevap Yazısı (79 Adet, 128 Sayfa)

**DÜZCE MİLLETVEKİLİ
SAYIN TALİH ÖZCAN'IN
TBMM 7/945 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLARI**

SORULAR

Türkiye'de hava kirliliğinin en yüksek olduğu kentlerin başında gelen Düzce'de özellikle kış aylarında hava kirliliği insan sağlığı açısından çok riskli seviyelere ulaşmaktadır. Bazı uluslararası kuruluşların yayımladığı resmi raporlara göre Düzce'nin, Avrupa'nın havası en kirli 5 şehri arasında yer aldığı bilinmektedir. 2023 yılının Ocak ayında Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından, Düzce'nin hava kirliliğinin insan sağlığı açısından çok hassas seviyelere çıktığı günlerin yaşandığı resmi kayıtlara geçmiştir. Düzce'de halen fosil yakıt kullanımının devam etmesi hava kirliliğini artırmaktadır. Özellikle bazı köy ve kasaba gibi yerleşim yerlerine halen doğal gaz sağlanamamıştır. Ayrıca Ankara ve İstanbul arasında bulunan Düzce'nin jeopolitik konumunun ulaşım açısından çok yoğunluklu bir transit bölge oluşu, taşıt trafiği yükünü de artırmaktadır. Bu taşıt trafiğinin yoğunluğu ise Düzce'deki hava kirliliğini artıran etmenlerden bir diğeridir.

Söz konusu hava kirliliğinin uzun vadede ciddi halk sağlığı sorunlarına neden olmaması, gelecek nesillerimizin daha sağlıklı şekilde yaşamlarını sürdürebilmesinin sağlanması amacıyla Düzce halkı ivedilikle çözümler beklemektedir.

1-Düzce'deki hava kirliliğinin özellikle kış aylarında riskli seviyelere ulaşmasının önüne geçmek için hangi önlemler alınmıştır? Özellikle temiz ulaşım sistemlerine ve güzergahlarına yönelik çalışmalarınız var mıdır? Var ise bu çalışmalar nelerdir?

2-Düzce'de ısınmak için halen kömür kullanımına devam edilen yerleşim yerleri bulunmaktadır. Kömür kullanımına devam edilen yerlere doğalgaz ulaştırılmasıyla ilgili çalışmalarınız var mıdır? Var ise bu çalışmaların ne zaman tamamlanıp hizmete sunulması planlanmaktadır?

3-Düzce'de doğalgaz kullanımının olmadığı toplamda kaç konut bulunmaktadır?

4-Düzce'de 30 bine yakın konutta doğalgaz bağlantısının olduğu ancak doğalgaz kullanımının yapılamadığı doğru mudur? Eğer doğruysa bunun nedeni nedir?

5-Düzce Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü'nün "DÜZCE İLİ TEMİZ HAVA EYLEM PLANI (2020-2024)" çalışmalarında hangi aşamaya gelinmiştir?

6-Düzce'de özellikle kış aylarında ihtiyaç sahiplerine ısınmak için sağlanan kömür yardımları yerine, doğalgaz kullanıma teşvik edici çalışmalar yapmayı düşünüyor musunuz?

CEVAP

Temiz Ulaşım Sistemleri ve Güzergahları ile ilgili olarak 2021/24 sayılı Mahalli Çevre Kurulu Kararı ile; İstanbul ve Ankara istikametinden gelip Düzce- Akçakoca karayolunu kullanacak ağır tonajlı araçların TEM Otoyolundan giriş ve çıkışlarını Kaynaşlı gişelerinden yaparak "Kuzey Çevre Yolunu" kullanıp Düzce-Akçakoca karayoluna bağlanmaları, aynı şekilde Akçakoca-

Düzce karayolunu kullanarak İstanbul ve Ankara istikametine gidecek araçların "Kuzey Çevre Yolu" kullanarak Tem otoyoluna girişlerini Kaynaşlı gişelerinden yapmaları hususunda gerekli uygulamaların İl Emniyet Müdürlüğü, İl Jandarma Komutanlığı ve Karayolları 4.Bölge Müdürlüğü tarafından koordinasyonun sağlanmasına karar verilmiştir.

Ayrıca Düzce Belediyesi tarafından Çamköy-Hal yolu ve Karayolları Genel Müdürlüğü çalışmasıyla Kuzey Çevre Yolu D-100 Bağlantısı trafiğe açılarak şehir içi trafiği rahatlatılmış olup egzoz kaynaklı emisyon azaltımı sağlanmıştır.

Aksa Düzce Doğalgaz Dağıtım A.Ş.'nin doğalgaz dağıtım faaliyeti yapmakla sorumlu olduğu alanlar, dağıtım lisansı kapsamında bulunan şehir belediyelerinin imar planlı alanlarını kapsamaktadır. 2023 yılında planlanan yatırımların tamamlanması akabinde, sorumluluk alanında bulunup mücbir sebeplerden dolayı ulaşılamayan binalar dışında doğal gaz ulaştırılmayan bina kalmayacaktır.

Düzce İlinde sorumluluk alanı kapsamında toplam daire sayısı 151.501 olup, 147.560 daireye doğal gaz ulaştırılmıştır. Şebekenin ulaştığı dairelerin gaz kullanım oranı %76'dır. Detaylı tablo aşağıda yer almaktadır.

AKSA DÜZCE EREĞLİ DOĞAL GAZ DAĞITIM A.Ş.									
DÜZCE İLİ TARİHİ İTİBARI İLE DOĞAL GAZ KULLANIM DURUMU (19.07.2023)									
BÖLGE	TOPLAM DAİRE SAYISI	ŞEBEKENİN ULAŞTIĞI DAİRE SAYISI	Şebeke / Toplam	TOPLAM ABONE DAİRE SAYISI	Abone / Toplam	Abone / Şebeke	GAZ KULLANAN DAİRE SAYISI	Gaz Kullanan Daire Sayısı /Toplam Daire	Gaz Kullanan Daire Sayısı /Şebekenin Ulaştığı Daire
DÜZCE İLİ	151.501	147.560	97%	115.795	78%	78%	111.444	74%	78%
MERKEZ	104.235	102.320	98%	81.862	79%	80%	78.965	76%	77%
AKÇAKOCA	19.948	19.206	96%	13.918	70%	72%	13.615	68%	71%
CUMAYERİ	5.742	5.628	98%	4.436	77%	79%	4.367	76%	78%
ÇİLİMLİ	3.635	3.380	93%	2.507	69%	74%	2.323	64%	69%
GÖLYAKA	4.915	4.715	96%	3719	76%	79%	3711	76%	79%
GÖMÜŞOVA	5.349	5.210	97%	3.903	73%	75%	3.785	71%	73%
KAYNAŞLI	5.861	5.340	91%	4.507	77%	84%	3.812	65%	71%
YİĞİLCA	1.816	1.761	97%	943	52%	54%	866	48%	49%

19.07.2023 tarihi itibari ile doğalgaz şebekesi ulaşılmış olup henüz abone olmayan daire sayısı 31.765'dir.

Bilindiği üzere; 1 No'lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 104. Maddesi gereği hava kalitesi düzeyinin izlenmesi Bakanlığımız sorumluluğundadır. 31 Aralık 2008 tarihli ve 27097 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış olan "Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı ile Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair 27. Karar'ın 27. Bölümündeki çevre faslına istinaden 10.07.2015 tarihli ve 29412 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2015/7754 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kurulan Bölge Temiz Hava Merkez Müdürlükleri tarafından hava kalitesi düzeyinin izlenmesi, hava kirliliğine neden olan etkin kaynakların tespit edilerek yerel yönetimlerce alınacak kontrol tedbirlerinin belirlenmesinde destek verilmesi ile ilgili işlemler yürütülmektedir. Bahse konu sorumluluk kapsamında hava kirliliğine neden olan kaynakların tespiti ile ilgili kurumsal altyapının güçlendirilmesi amacıyla Müdürlüğümüzce 2021 yılı Yatırım Programı'na sunulan "Hava Kirliliği Kaynakları ve Önlemlerinin Tespiti" projesi ile Düzce, Karabük, Zonguldak ve Kütahya illerinde çalışmalar yürütülmüştür.

Düzce ilinin ilk veri analiz çalışması 2010-2016 yıllarında üretilen veri seti ile yapılmış olup sonuçlar Düzce Valiliği Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğünün düzenlediği organizasyon ile Valilik, Belediye, Kaymakamlıklar, Düzce Üniversitesi ve sivil toplum örgütlerinin katıldığı toplantıda sunulmuş olup, 2017 ve 2018 yıllarında yapılan değerlendirme

raporları ve 2014-2019 yılları için hazırlanan değerlendirme raporları Temiz Hava Eylem Planlarına esas oluşturmak üzere paylaşılmıştır.

Düzce ilinin gerek topoğrafik yapısı gerek alansal olarak hava kirliliği kaynaklarının iç içe geçmiş olmasından dolayı hava kirliliğine neden olan kaynakları elementel analizlerle belirlemek amacıyla 2021 yılı Yatırım Programına sunulan 2021K10-169535 No'lu "Hava Kirliliği Kaynakları ve Önlemlerinin Tespiti" projesi ile çalışmalara başlanılmıştır.

Bu süreçte Düzce ilinde yaşanan hava kirliliği sorununun özellikle neden olan kaynaklarla ilişkilendirilmesi amacıyla Belediye, Kalıcı Konutlar ve Fidanlık olmak üzere üç adet sabit hava kalitesi izleme istasyonunun yanı sıra mobil araçlarla ölçüm yapılacak dört nokta da Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, Düzce Belediyesi, Kuzey İç Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğümüz ve Laboratuvar Ölçüm ve İzleme Daire Başkanlığı Hava Kalitesi İzleme Şube Müdürlüğü ile yapılan saha çalışması ile belirlenmiştir.

Düzce il toprakları, kıyı kesimi dışında ortası çukur, çevresi dağlarla kuşatılmış alanlardan oluşmaktadır. Kuzey kesimde Akçakoca Dağları, doğu kesimde Bolu Dağları, güneydoğu ve güney kesimde de Abant Dağları'nın batı uzantıları yer alır. Düzce'nin denizden yüksekliği 150 metredir. Orta kesimdeki çukur alanda tarımsal üretim açısından büyük önem taşıyan Düzce Ovası bulunmaktadır.

Sabit istasyonların ve mobil araç ölçüm sonuçlarının zamansal (Aylık, günlük ve saatlik.) olarak istatistiksel yöntemlerle analiz edilerek ve meteorolojik verilerden rüzgârın yönü ve hızı ile ilişkilendirilerek hava kirliliğine neden olan kaynakların oranı ve yerleri belirlenerek Sayın Düzce Valisi başkanlığında yapılan toplantı ile sonuçlar tarafımızca sunulmuştur.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü ve belediye tarafından toplanan hane bazlı kullanılan yakıt türü ve miktarı bilgileri ile ısınmanın hava kirliliğine etkisi olan mahallelerin oranları belirlenerek İl Müdürlüğü ile birlikte hava kirliliği ile mücadelede kısa vadede alınabilecek önlemleri içeren Mahalli Çevre Kurulu kararları belirlenmiştir.

Ağır metal, elementel ve organik karbon ile iyon analizleri yapılmıştır. Analiz sonuçları elde edilen elementlerin kaynaklarla ilişkilendirilebilmesi için pozitif matriks yöntemi ile kaynak analizi yapılarak element bazlı kaynak oranları tespit edilmiştir, sonuçlar gerek Valilik başkanlığında yapılan toplantılar gerekse belediye başkanı nezdinde gerçekleştirilen toplantılarda değerlendirilmiş olup, hava kirliliğinde etkin bir yönetimin sağlanabilmesi için Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğünce gerçekleştirilen, tüm sanayi kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, belediye ve kaymakamlıkların katılım sağladığı toplantıda Temiz Hava Merkez Müdürlüğümüz tarafından sonuçlar paylaşılmıştır.

Ayrıca Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğünce yapılan müstakil binalarda doğal gaz dönüşüm maliyetlerine ilişkin çalışmada hava kirliliği etkisinin yüksek olduğu mahallelerdeki bina alt yapısı vb. durumlar göz önünde bulundurularak baca verimi yüksek soba sistemlerinin incelenmesi üzerine bir çalışma Temiz Hava Merkez Müdürlüğümüzce yürütülmüştür.

2010 tarihinden itibaren yapılan veri setinde yapılan analizler sonucunda PM2.5 küttele PM10 fraksiyonunun % 80'ini oluşturduğu görülmüştür. Evsel ısınma, trafik ve sanayi kaynaklı yanmanın istasyon ve çevresinde hava kalitesini belirleyen ana kirletici kaynakları olduğunu göstermektedir. Evsel ısınma, trafik ve sanayi kaynaklı kirleticilerin hava kirliliğine etkisinin birbirine yakın oranda olduğu (%33-36) görülmüştür. Şubat ayında gözlenen yüksek değerler hem yanma emisyonlarının fazla olmasından hem de atmosferik karışım yüksekliğinin daha düşük olmasından kaynaklanmaktadır.

• Kaynak 1 (Trafik Emisyonları) : Pb, Zn, Mo, Cd, Ca, K, Al, Mg, ve Na elementlerinin bu kaynak profilinde yüzde konsantrasyonlarının yüksek olması, Fidanlık istasyonunda trafiğin PM2.5 kompozisyonunu etkileyen bir kaynak olduğunu göstermektedir.

• Kaynak 2 (Endüstriyel Emisyonlar): Fe, Co, Mn, V, As ve Sb elementlerinin bu kaynak profilinde yüzde konsantrasyonlarının yüksek olması, istasyonda izlenen parametrelerin endüstriyel emisyonların etkisi altında kaldığını göstermektedir.

• Kaynak 3 (Yanma Emisyonları): Hg, Sb, ve Se elementlerinin bu kaynak profilinde yüzde konsantrasyonlarının yüksek olması, istasyonda izlenen parametrelerin hem evsel hem de endüstriyel biyo-kütle yanma kaynaklı emisyonların etkisi altında kaldığını göstermektedir.

Düzce Belediyesi tarafından yetki devri uhdemizde bulunan Isınmadan Kaynaklanan Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği kapsamında katı yakıt denetimleri titizlikle yapılmakta olup, kalorifik değeri düşük olan ve alınan Mahalli Çevre Kurulu Kararlarına aykırı olarak kalorifik değeri düşük yerli kömür satışı yapan, depolayan işyerlerine 2872 Sayılı Çevre Kanunu çerçevesinde idari yaptırımlar uygulanarak kömürlere el konulmaktadır.

Bakanlığımızca Hava Kirliliği İle Mücadele kapsamında kullanılmak üzere 2022 yılında göndermiş olduğu hibe ile "Camikebir Mahallesi Doğalgaz Dönüşüm Projesi" hayata geçirilerek 51 adet hanenin doğalgaz dönüşümü tamamlanmış ve katı yakıt kullanımı yasaklanmıştır.

Projenin başarısından dolayı Bakanlık tarafından bir hibe daha gönderilmiş olup, Sosyal Yardımlaşma Vakfından edinilen yardıma muhtaç aile listeleri baz alınarak Düzce Valiliği Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü iş birliği ile 74 adet hane için "Düzce Kent Merkezi Muhtelif Alanlarda Hava Kalitesinin İyileştirilmesi Kapsamında Doğalgaza Dönüşüm 2.Etap Projesi" çalışmalarına ivedilikle başlanmış ve oluşturulan liste Mahalli Çevre Kurulunca onaylandıktan sonra Mülk Sahibi ile İdare arasında Protokol imzalanması aşamasına gelinmiştir.

Ayrıca 2021/27 sayılı Mahalli Çevre Kurulu Kararında odun kullanımı yaygın olan ekmek fırınları ve pide-lahmacun salonlarının doğalgaza geçmeleri zorunlu tutularak, 2023 yılı sonuna kadar işyerlerine süre tanınmıştır. Konu ile ilgili tebligatlar tamamlanmıştır.